

UNITATEA CENTRALĂ DE PRELUCRARE CPU12

2.1. INTRODUCERE

Unitatea centrală de prelucrare CPU12 este componentă a unui microcontroler din familia HCS12X. Principalele componente ale microcontrolerului MC9S12XDP512 din familia HCS12X, fig. 2.1, sunt:

- unitate centrală de prelucrare CPU12;
- generator pentru tact și inițializare;
- stabilizator de tensiune;
- memorie RAM, 32 Kocteți;
- memorie EEPROM, 4 Kocteți;
- memorie flash EEPROM, 512 Kocteți;
- logică de control întreruperi, EMIM;
- interfață cu un sistem gazdă pentru dezvoltarea aplicațiilor, BDM;
- șase interfețe de comunicație serială asincronă, SCI;
- trei interfețe de comunicație serială sincronă SPI;
- temporizator cu funcții de numărare, comparare și captură, ECT;
- temporizator pentru întreruperi periodice, PIT;
- modulator de impulsuri în durată, PWM;
- două convertoare analog numerice de 10 biți, ATD;
- două porturi seriale I²C, IIC;
- cinci porturi seriale de comunicație conform protocolului CAN 2.0A/B;
- procesor pentru prelucrare și transfer de date între perifericele și memoriile interne ale microcontrolerului, XGATE;
- interfață cu magistrale externe, EBI;
- porturi paralele.

Unitatea centrală de prelucrare (UCP) CPU12 conține:

- unitate aritmetică și logică de 16 biți;
- registre interne;
- memorie de instrucțiuni;
- logică de decodificare, generare adrese și control.

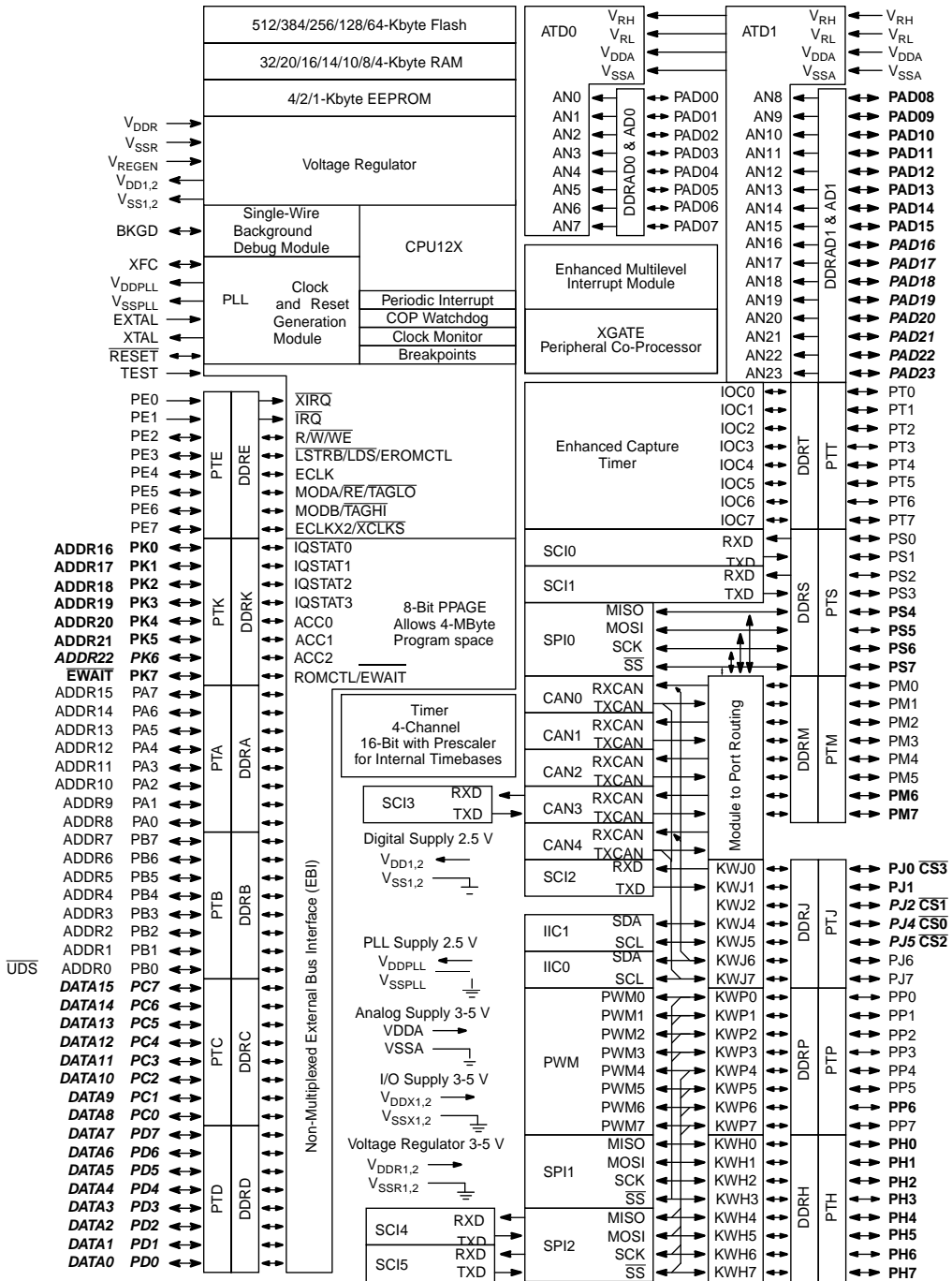

Fig. 2.1. Structura microcontrolerului MC9S12XDP512 din familia HCS12X.

2.2. REGISTRELE UNITĂȚII CENTRALE DE PRELUCRARE CPU12

Registrele unității centrale de prelucrare CPU12 sunt indicate în fig. 2.2.

7	A	0	7	B	0	8-BIT ACCUMULATORS A AND B OR 16-BIT DOUBLE ACCUMULATOR D
		D		0		
15		IX		0		INDEX REGISTER X
15		IY		0		INDEX REGISTER Y
15		SP		0		STACK POINTER
15		PC		0		PROGRAM COUNTER
0 0 0 0 0		IPL[2:0]		S X H I N Z V C		CONDITION CODE REGISTER

Fig. 2.2. Registrele unității centrale de prelucrare CPU12.

Registrele acumulator A și B de câte 8 biți sunt utilizate pentru operanzi sursă și destinație în multe instrucțiuni. În unele instrucțiuni se utilizează registrul acumulator **D** de 16 biți, format din registrele A și B (A : B).

Registrele index X și Y de câte 16 biți sunt utilizate pentru adresarea indexată a operanzilor.

Registrul indicator de stivă SP de 16 biți este utilizat pentru adresarea memoriei stivă.

Registrul numărător de adrese PC de 16 biți este utilizat pentru adresarea programului.

Registrul de condiții $CCR_W = CCR_H : CCR_L / CCR$ (*condition code register*) de 16 biți conține biți indicatori de stare și biți de control.

Biții nivel de prioritate întrerupere IPL (*Interrupt Priority Level*)

Biții IPL se utilizează pentru controlul execuției subrutinelor de întrerupere în varianta *nesting of interrupts* (întreruperea execuției unei subrutine de întrerupere pentru execuția unei alte subrutine de întrerupere corespunzătoare unei surse de nivel de prioritate mai ridicat). Biții IPL conțin nivelul de prioritate alocat sursei în curs de deservire prin execuția subrutinei de întrerupere corespunzătoare.

Bitul de mascare întreruperi X (*X Masc Bit*)

Întreruperile externe prin pinul **/XIRQ** al microcontrolerului sunt destinate unor evenimente majore privind funcționarea necorespunzătoare a sistemului, de exemplu probleme de alimentare a unor componente din sistem. Aceste întreruperi se validează numai după alimentarea completă și inițializarea sistemului (funcționarea stabilă). Astfel, la inițializarea procesorului, bitul X este (activat) poziționat la nivel logic 1 ceea ce invalidează întreruperile **/XIRQ**. După funcționarea stabilă a sistemului, bitul X este pus la nivel logic 0 cu o instrucțiune corespunzătoare, de exemplu **ANDCC # \$BF**, prin care se validează întreruperile **/XIRQ**. Bitul X nu poate fi poziționat la nivel logic 1 prin program. Rezultă că pe durata funcționării stabile a sistemului întreruperile **/XIRQ** sunt nemascabile.

Bitul de mascare întreruperi I (*I Masc Bit*)

Bitul I are rolul de invalidare/validare a întreruperilor mascabile, corespunzător stărilor activă/inactivă (nivel logic 1/nivel logic 0). Prin inițializarea procesorului bitul I este poziționat la nivel logic 1. În starea de invalidare (mascare), cererile de întrerupere sunt memorate și în așteptare (procesorul nu acceptă întreruperi mascabile). Validarea întreruperilor mascabile se obține prin poziționarea bitului I la nivel logic 0, de exemplu cu instrucțiunea **ANDCC # \$EF**. La acceptarea unei cereri de întrerupere mascabilă, se salvează în memoria stivă registrele UCP (inclusiv registrul CCR) și apoi bitul I este activat înainte de execuția primei instrucțiuni din subrutina de întrerupere pentru prevenirea suprapunerii întreruperilor. Prin instrucțiunea **RTI** de revenire dintr-o subrutină de întrerupere, plasată la sfârșitul acesteia se restabilesc din memoria stivă conținuturile registrelor UCP și implicit se validează întreruperile mascabile.

Bitul de control S (*S Control Bit*)

La nivel logic 0, bitul S validează instrucțiunea **STOP** prin execuția căreia se salvează registrele UCP în memoria stivă, se blochează generatorul (generatoarele) de tact și procesorul trece în stare de așteptare minimizând consumul de la sursa de alimentare. Activarea unei linii **/RESET**, **/XIRQ** sau **/IRQ** determină ieșirea procesorului din starea de așteptare. În cazul unei cereri de întrerupere nemascabilă **/XIRQ**, procesorul trece din stare de așteptare la execuția subrutinei de întrerupere dacă bitul X este la nivel logic 0 sau la execuția instrucțiunii următoare instrucțiunii **STOP** dacă bitul X este la nivel logic 1.

Bitul indicator de transport/împrumut C (*C Status Bit*)

Bitul C se poziționează la nivel logic 1 în urma execuției unei instrucțiuni de adunare care a produs transport din poziția bitului cel mai semnificativ al rezultatului și în urma execuției unei instrucțiuni de scădere care a necesitat împrumut în poziția bitului cel mai semnificativ al descăzutului.

Bitul indicator de transport H (*H Status Bit*)

Bitul H se poziționează la nivel logic 1 în urma execuției unei instrucțiuni de adunare care a produs transport din poziția bitului 3 al acumulatorului A. Indicatorul H se utilizează pentru aplicații în aritmetică cu operanzi în format zecimal codat binar,

BCD, precizând un transport între cele două grupe de câte 4 biți ale unui octet reprezentând două ranguri zecimale. Rezultatul adunării din acumulatorul A se corectează conform formatului BCD prin execuția instrucțiunii *DAA* care utilizează informația dată de bitul H.

Bitul indicator de depășire V (*V Status Bit*)

Bitul V se poziționează la nivel logic 1 în urma execuției unei operații al cărei rezultat depășește domeniul de valori corespunzător reprezentării în cod complementul lui doi.

Bitul indicator de zero Z (*Z Status Bit*)

Bitul Z se poziționează la nivel logic 1 în urma execuției unei instrucțiuni al cărei rezultat este zero. De exemplu, o instrucțiune de comparare a doi operanzi implică o operație de scădere al cărei rezultat se concretizează prin poziționarea unor biți ai registrului de condiții CCR, inclusiv a bitului Z.

Bitul indicator de semn N (*N Status Bit*)

Bitul N se poziționează în urma execuției unei instrucțiuni, la nivelul logic corespunzător bitului de semnificație maximă al rezultatului. Considerând operanzii în cod complementul lui doi, rezultă că indicatorul N precizează semnul rezultatului unei operații aritmetice sau logice.

Aplicație

Se consideră operațiile de adunare a câte doi operanzi reprezentați prin octeți:

- a. $50h + 2Dh$
- b. $69h + 2Dh$
- c. $2Dh + F6h$
- d. $88h + F6h$
- e. $96h + 6Ah$

Se cere:

- să se indice rezultatele în hexazecimal ale operațiilor de adunare cu o unitate aritmetică de 8 biți;

- să se indice valorile zecimale ale operanzilor și rezultatelor adunărilor în cod binar natural CBN și în cod complementul lui doi CCD;

- să se indice și să se justifice modurile în care se poziționează, prin operațiile de adunare, biții indicatori de transport C, de depășire V, de semn N și de zero Z.

- a. $50h + 2Dh = 7Dh$
 $80 + 45 = 125$;în CBN și CCD
 $C = 0$;nu este depășire în CBN
 $V = 0$;nu este depășire în CCD
 $N = 0$;rezultatul este cu valoare pozitivă în CCD
 $Z = 0$;rezultatul nu este zero

- b. $69h + 2Dh = 96h$
 $105 + 45 = 150$;în CBN
 $105 + 45 = -106$;în CCD
 $C = 0$;nu este depășire în CBN
 $V = 1$;este depășire în CCD
 $N = 1$;rezultatul este cu valoare negativă în CCD
 $Z = 0$;rezultatul nu este zero
- c. $2Dh + F6h = 23h$
 $45 + 246 = 35$;în CBN
 $45 + (-10) = 35$;în CCD
 $C = 1$;este depășire în CBN
 $V = 0$;nu este depășire în CCD
 $N = 0$;rezultatul este cu valoare pozitivă în CCD
 $Z = 0$;rezultatul nu este zero
- d. $88h + F6h = 7Eh$
 $136 + 246 = 126$;în CBN
 $(-120) + (-10) = 126$;în CCD
 $C = 1$;este depășire în CBN
 $V = 1$;este depășire în CCD
 $N = 0$;rezultatul este cu valoare pozitivă în CCD
 $Z = 0$;rezultatul nu este zero
- e. $96h + 6Ah = 0h$
 $150 + 106 = 0$;în CBN
 $(-106) + 106 = 0$;în CCD
 $C = 1$;este depășire în CBN
 $V = 0$;nu este depășire în CCD
 $N = 0$;rezultatul este cu valoare zero (pozitivă) în CCD
 $Z = 1$;rezultatul este zero

2.3. MEMORIA DE INSTRUCȚIUNI A UNITĂȚII CENTRALE DE PRELUCRARE CPU12

Unitatea centrală de prelucrare CPU12 conține o memorie de instrucțiuni de tip FIFO cu 3 locații de câte 16 biți (*instruction queue*) denumite etaje și numerotate cu 1, 2 și 3, fig 2.3. Etajul 1 este intrarea și etajul 3 este ieșirea. Într-un ciclu de acces la memorie pentru extragere coduri instrucțiuni, UCP adresează memoria cu registrul PC și extrage un cuvânt de 16 biți aliniat la o adresă pară (doi octeți de la adrese

successive, prima adresă fiind pară) care se introduce în etajul 1 al memoriei de instrucțiuni. UCP poate accesa orice octet din memoria de instrucțiuni. Acest acces se realizează după decodificarea octetului cod operație al unei instrucțiuni.

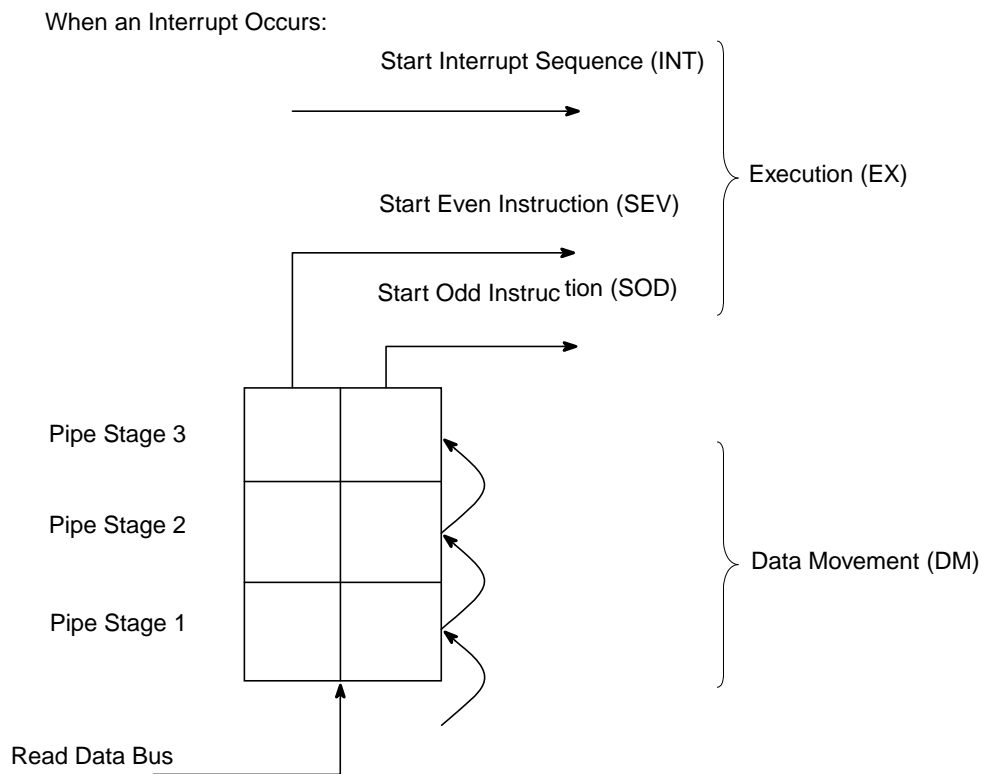

Fig. 2.3. Memoria de instrucțiuni a unității centrale de prelucrare CPU12.

Pe durata execuției unei instrucțiuni, UCP efectuează cicluri de acces la memorie pentru extragere coduri instrucțiuni prin care se actualizează conținutul memoriei de instrucțiuni cu coduri mașină ale instrucțiunilor ce urmează a fi executate. Numărul acestor cicluri este egal cu numărul de etaje eliberate în memoria de instrucțiuni prin execuția instrucțiunii corespunzătoare. Rezultă ca acest număr este funcție de numărul de octeți din codul mașină al instrucțiunii executate și de plasarea în memorie a acesteia (primul octet din codul mașină este la o adresă pară sau impară) (*even/odd instruction*).

2.4. TEHNICILE DE ADRESARE A OPERANZILOR

Activitatea UCP constă în execuția unor secvențe de instrucțiuni. Execuția instrucțiunilor de către UCP se realizează pe baza codurilor mașină ale instrucțiunilor și a operanzilor corespunzători care se obțin din registrele UCP și din memorie. Pentru obținerea operanzilor din memorie UCP execută cicluri de acces la memorie.

Adresarea memoriei pentru extragerea de coduri instrucțiuni se realizează prin utilizarea informației din registrul PC care conține adresa primului octet al instrucțiunii care urmează a fi executată după cea în curs de execuție (adresa următoarei instrucțiuni). Operanzii din registrele UCP se obțin prin tehnica de adresare inerentă. Operanzii din locațiile memoriei se obțin prin tehnicile de adresare imediată, relativă, directă, indexată și indexată-indirectă. Aceste tehnici de adresare sunt prezentate sintetic în tabelul 2.1.

Tabelul 2.1

Addressing Mode	Source Format	Abbreviation	Description
Inherent	INST (no externally supplied operands)	INH	Operands (if any) are in CPU12 registers
Immediate	INST #opr8i or INST #opr16i	IMM	Operand is included in instruction stream 8- or 16-bit size implied by context
Direct	INST opr8a	DIR	Operand is the lower 8 bits of an address in the range \$0000-\$00FF
Extended	INST opr16a	EXT	Operand is a 16-bit address
Relative	INST rel8 or INST rel16	REL	An 8-bit or 16-bit relative offset from the current pc is supplied in the instruction
Indexed (5-bit offset)	INST oprx5,xysp	IDX	5-bit signed constant offset from X, Y, SP, or PC
Indexed (pre-decrement)	INST oprx3,-xys	IDX	Auto pre-decrement x, y, or sp by 1 ~ 8
Addressing Mode	Source Format	Abbreviation	Description
Indexed (pre-increment)	INST oprx3,+xys	IDX	Auto pre-increment x, y, or sp by 1 ~ 8
Indexed (post-decrement)	INST oprx3,xys-	IDX	Auto post-decrement x, y, or sp by 1 ~ 8
Indexed (post-increment)	INST oprx3,xys+	IDX	Auto post-increment x, y, or sp by 1 ~ 8
Indexed (accumulator offset)	INST abd,xysp	IDX	Indexed with 8-bit (A or B) or 16-bit (D) accumulator offset from X, Y, SP, or PC
Indexed (9-bit offset)	INST oprx9,xysp	IDX1	9-bit signed constant offset from X, Y, SP, or PC (lower 8 bits of offset in one extension byte)
Indexed (16-bit offset)	INST oprx16,xysp	IDX2	16-bit constant offset from X, Y, SP, or PC (16-bit offset in two extension bytes)
Indexed-Indirect (16-bit offset)	INST [oprx16,xysp]	[IDX2]	Pointer to operand is found at... 16-bit constant offset from X, Y, SP, or PC (16-bit offset in two extension bytes)
Indexed-Indirect (D accumulator offset)	INST [D,xysp]	[D,IDX]	Pointer to operand is found at... X, Y, SP, or PC plus the value in D

2.4.1. ADRESAREA INERENTĂ

Tehnica de adresare inerentă (*inherent*) **INH** este utilizată într-o instrucțiune pentru operanzi corespunzători registrelor UCP. Această tehnică de adresare este atribuită și instrucțiunilor care nu necesită operanzi.

Exemple:

Instrucțiunea **INX** (*Increment Index Register X*), cod mașină 08

- $(X) + \$0001 \rightarrow X$;

- registrul index X este sursă și destinație prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **SBA** (*Subtract Accumulators*), cod mașină 18 16

- $(A) - (B) \rightarrow A$;

- registrul acumulator A este sursă și destinație prin adresare inerentă;

- registrul acumulator B este sursă și se obține prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **NOP** (*Null Operation*), cod mașină A7

- instrucțiunea introduce o întârziere de un ciclu;

- instrucțiunea nu necesită operanzi.

2.4.2. ADRESAREA IMEDIATĂ

Tehnica de adresare imediată (*immediate*) **IMM** este utilizată într-o instrucțiune pentru accesul unui operand sursă de 8 sau 16 biți care este conținut în codul mașină al instrucțiunii corespunzătoare, deci în memorie. Prin adresarea memoriei de program cu registrul PC în cicluri de extragere coduri instrucțiuni, codul mașină corespunzător instrucțiunii în curs de execuție se încarcă în memoria de instrucțiuni (*instruction queue*) de unde UCP accesează operandul corespunzător adresării imediate. Utilizarea adresării imediate este indicată prin simbolul # la scrierea instrucțiunii în limbaj de asamblare.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** # $\$55$ (*Load Accumulator A*), cod mașină 86 55

- $\$55 \rightarrow A$;

- operandul sursă obținut prin adresare imediată este octetul $\$55$, al doilea din codul mașina al instrucțiunii;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **LDX** # $\$1234$ (*Load Index Register X*), cod mașină CE 12 34

- $\$1234 \rightarrow X$;

- operandul sursă obținut prin adresare imediată este cuvântul de 16 biți $\$1234$, octeții doi și trei din codul mașina al instrucțiunii;

- registrul index X este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **LDY # $\$67$** (*Load Index Register Y*), cod mașină CD 00 67

- $\$0067 \rightarrow Y$;

- operandul sursă obținut prin adresare imediată este cuvântul de 16 biți $\$0067$, octeții doi și trei din codul mașina al instrucțiunii;

- registrul index Y este destinația prin adresare inerentă.

2.4.3. ADRESAREA RELATIVĂ

Tehnica de adresare relativă (*relative*) **REL** este utilizată într-o instrucțiune de salt relativ (*branch instruction*) pentru accesul unui operand sursă de 8 sau 16 biți care este conținut în codul mașină al instrucțiunii corespunzătoare și care reprezintă un deplasament relativ la registrul numărător de adrese PC. Deplasamentul este cu semn în cod complementul lui doi.

Exemple:

Instrucțiunea **BRA *+15** (*Branch Always*), cod mașină 20 0D

- $(PC) + \$0002 + 13 \rightarrow PC$;

- operandul sursă obținut prin adresare relativă este octetul cu valoarea 13, al doilea din codul mașina al instrucțiunii;

- registrul PC este sursă și destinație prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **LBRA *+ $\$1234$** (*Long Branch Always*), cod mașină 18 20 12 30

- $(PC) + \$0004 + \$1230 \rightarrow PC$;

- operandul sursă obținut prin adresare relativă este cuvântul de 16 biți $\$1230$ dat prin doi octeți în codul mașina al instrucțiunii;

- registrul PC este sursă și destinație prin adresare inerentă.

2.4.4. ADRESAREA DIRECTĂ

Tehnica de adresare directă (*direct*) este utilizată într-o instrucțiune pentru accesul unui operand sursă sau destinație corespunzător unei locații de memorie a cărei adresă este dată în codul mașină al instrucțiunii. Adresa din codul mașină este dată prin 8 sau 16 biți, corespunzător variantelor de adresare directă:

- adresare directă scurtă (*direct*) **DIR**;

- adresare directă extinsă (*extended*) **EXT**.

Adresarea directă scurtă

În varianta de adresare directă scurtă (*direct*) **DIR**, codul mașină al instrucțiunii conține un octet care reprezintă cei 8 biți mai puțin semnificativi ai adresei efective. Cei 8 biți mai semnificativi ai adresei efective sunt dați de registrul DIRECT. În

comparație cu varianta de adresare directă extinsă, această variantă prezintă avantaje privind încărcarea memoriei de program și timpul de execuție.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** \$55 (*Load Accumulator A*), cod mașină 96 55

- ((DIRECT) : \$55) \rightarrow A;

- operandul sursă obținut prin adresare directă scurtă este octetul din locația de memorie cu adresa efectivă \$xy55, unde octetul xy este conținutul registrului DIRECT și octetul 55 este al doilea din codul mașina al instrucțiunii;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **LDX** \$20 (*Load Index Register X*), cod mașină DE 20

- ((DIRECT) : \$20) \rightarrow X_H, ((DIRECT) : \$20 + 1) \rightarrow X_L;

- operandul sursă obținut prin adresare directă scurtă este cuvântul de 16 biți din locațiile de memorie cu adresele efective \$xy20 și \$xy21, octetul mai semnificativ și respectiv octetul mai puțin semnificativ. Octetul xy este conținutul registrului DIRECT și octetul 20 este al doilea din codul mașina al instrucțiunii;

- registrul index X este destinația prin adresare inerentă.

Adresarea directă extinsă

În varianta de adresare directă extinsă (*extended*) **EXT**, codul mașină al instrucțiunii conține doi octeți care reprezintă cei 16 biți ai adresei efective.

Exemplu:

Instrucțiunea **LDAA** \$F03B (*Load Accumulator A*), cod mașină B6 F0 3B

- (\$F03B) \rightarrow A

- operandul sursă obținut prin adresare directă extinsă este octetul din locația de memorie cu adresa efectivă \$F03B dată prin octeții doi și trei din codul mașina al instrucțiunii;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

2.4.5. ADRESAREA INDEXATĂ

Tehnica de adresare indexată (*indexed*) este utilizată într-o instrucțiune pentru accesul unui operand sursă sau destinație corespunzător unei locații de memorie a cărei adresă efectivă se obține prin adunarea la o adresă index conținută de unul dintre registrele X, Y, SP și PC ale UCP a unui deplasament. Există variante de adresare indexată la care conținutul registrului utilizat pentru adresa index nu se modifică și variante la care conținutul registrului se modifică în cadrul execuției instrucțiunii corespunzătoare prin incrementare sau decrementare pentru accesul secvențelor de date. Codul mașină al unei instrucțiuni care utilizează adresarea indexată conține, după octetul cod operație, un al doilea octet (*postbyte*) care precizează registrul utilizat

pentru adresa index, modul de modificare a conținutului acestui registru și deplasamentul, conform tabelului 2.2.

Tabelul 2.2

Postbyte Code (xb)	Source Code Syntax	Comments rr; 00 = X, 01 = Y, 10 = SP, 11 = PC
rr0nnnn	,r n,r -n,r	5-bit constant offset n = -16 to +15 r can specify X, Y, SP, or PC
111rr0zs	n,r -n,r	Constant offset (9- or 16-bit signed) z- 0 = 9-bit with sign in LSB of postbyte(s) $-256 \leq n \leq 255$ 1 = 16-bit $-32,768 \leq n \leq 65,535$ if z = s = 1, 16-bit offset indexed-indirect (see below) r can specify X, Y, SP, or PC
111rr011	[n,r]	16-bit offset indexed-indirect rr can specify X, Y, SP, or PC $-32,768 \leq n \leq 65,535$
rr1pnnnn	n,-r n,+r n,r- n,r+	Auto predecrement, preincrement, postdecrement, or postincrement; p = pre-(0) or post-(1), n = -8 to -1, +1 to +8 r can specify X, Y, or SP (PC not a valid choice) +8 = 0111 ... +1 = 0000 -1 = 1111 ... -8 = 1000
111rr1aa	A,r B,r D,r	Accumulator offset (unsigned 8-bit or 16-bit) aa-00 = A 01 = B 10 = D (16-bit) 11 = see accumulator D offset indexed-indirect r can specify X, Y, SP, or PC
111rr111	[D,r]	Accumulator D offset indexed-indirect r can specify X, Y, SP, or PC

În funcție de modul de obținere a deplasamentului, variantele de adresare indexată fără modificarea conținutului registrului utilizat pentru adresa index sunt:

- adresare indexată cu deplasament de 5 biți (*indexed 5-bit offset*) **IDX**;
- adresare indexată cu deplasament de 9 biți (*indexed 9-bit offset*) **IDX1**;
- adresare indexată cu deplasament de 16 biți (*indexed 16-bit offset*) **IDX2**;
- adresare indexată cu deplasament dat de un registru acumulator (*indexed accumulator offset*) **IDX**.

În funcție de modul de modificare a conținutului registrului utilizat pentru adresa index, variantele de adresare indexată sunt:

- adresare indexată cu predecrementare (*indexed pre-decrement*) **IDX**;
- adresare indexată cu preincrementare (*indexed pre-increment*) **IDX**;
- adresare indexată cu postdecrementare (*indexed post-decrement*) **IDX**;
- adresare indexată cu postincrementare (*indexed post-increment*) **IDX**;

Adresarea indexată cu deplasament de 5 biți

Adresarea indexată cu deplasament de 5 biți (*indexed 5-bit offset*) **IDX** utilizează pentru adresa index unul dintre registrele X, Y, SP sau PC și un deplasament cu semn de 5 biți în cod complementul lui doi. Registrul utilizat și valoarea deplasamentului sunt indicate în al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii, conform tabelului 2.2.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** 0,X (*Load Accumulator A*), cod mașină A6 00

- ((X)) → A;

- operandul sursă obținut prin adresare indexată cu deplasament de 5 biți este octetul din locația de memorie cu adresa efectivă egală cu adresa index din registrul X deoarece deplasamentul este 0;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **STAB** -8,Y (*Store Accumulator B*), cod mașină 6B 58

- (B) → ((Y) + (-8));

- operandul sursă este conținut în registrul acumulator B și se obține prin adresare inerentă;

- destinația obținută prin adresare indexată cu deplasament de 5 biți este locația de memorie cu adresa efectivă calculată prin adunarea la adresa index din registrul Y a deplasamentului cu valoarea -8.

Adresarea indexată cu deplasament de 9 biți

Adresarea indexată cu deplasament de 9 biți (*indexed 9-bit offset*) **IDX1** utilizează pentru adresa index unul dintre registrele X, Y, SP sau PC și un deplasament cu semn de 9 biți în cod complementul lui doi. Registrul utilizat și bitul de semn al deplasamentului sunt indicate în al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii, conform tabelului 2.2. Cei 8 biți mai puțin semnificativi ai deplasamentului sunt în al treilea octet din codul mașină al instrucțiunii.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** \$FF,X (*Load Accumulator A*), cod mașină A6 E0 FF

- ((X) + \$00FF) → A;

- operandul sursă obținut prin adresare indexată cu deplasament de 9 biți este octetul din locația de memorie cu adresa efectivă calculată prin adunarea la adresa index din registrul X a deplasamentului cu valoarea 255;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **STAB** -20,Y (*Store Accumulator B*), cod mașină 6B E9 EC

- (B) → ((Y) + (-20));

- operandul sursă este conținut în registrul acumulator B și se obține prin adresare inerentă;
- destinația obținută prin adresare indexată cu deplasament de 9 biți este locația de memorie cu adresa efectivă calculată prin adunarea la adresa index din registrul Y a deplasamentului cu valoarea -20.

Adresarea indexată cu deplasament de 16 biți

Adresarea indexată cu deplasament de 16 biți (*indexed 16-bit offset*) **IDX2** utilizează pentru adresa index unul dintre registrele X, Y, SP sau PC indicat în al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii, conform tabelului 2.2. Deplasamentul de 16 biți este dat prin doi octeți suplimentari în codul mașină al instrucțiunii și poate fi considerat cu semn sau fără semn deoarece este dat prin același număr de biți ca și adresa efectivă.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** \$102,X (*Load Accumulator A*), cod mașină A6 E2 01 02

- $((X) + \$0102) \rightarrow A$;
- operandul sursă obținut prin adresare indexată cu deplasament de 16 biți este octetul din locația de memorie cu adresa efectivă calculată prin adunarea la adresa index din registrul X a deplasamentului cu valoarea 258;
- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **STAB** 256,Y (*Store Accumulator B*), cod mașină 6B EA 01 00

- $(B) \rightarrow ((Y) + 256)$;
- operandul sursă este conținut în registrul acumulator B și se obține prin adresare inerentă;
- destinația obținută prin adresare indexată cu deplasament de 16 biți este locația de memorie cu adresa efectivă calculată prin adunarea la adresa index din registrul Y a deplasamentului cu valoarea 256.

Adresarea indexată cu deplasament dat de un registru acumulator

Adresarea indexată cu deplasament dat de un registru acumulator (*indexed accumulator offset*) **IDX** utilizează pentru adresa index unul dintre registrele X, Y, SP sau PC și un deplasament fără semn dat de un registru acumulator A, B sau D. Registrele utilizate pentru adresa index și pentru deplasament sunt indicate în al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii, conform tabelului 2.2.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** B,X (*Load Accumulator A*), cod mașină A6 E5

- $((X) + (B)) \rightarrow A$;
- operandul sursă obținut prin adresarea indexată cu deplasament dat de un registru acumulator este octetul din locația de memorie cu adresa efectivă calculată prin

adunarea la adresa index din registrul X a deplasamentului conținut în registrul acumulator B;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **STAB** A,Y (*Store Accumulator B*), cod mașină 6B EC

- $(B) \rightarrow ((Y) + (A))$;

- operandul sursă este conținut în registrul acumulator B și se obține prin adresare inerentă;

- destinația obținută prin adresarea indexată cu deplasament dat de un registrul acumulator este locația de memorie cu adresa efectivă calculată prin adunarea la adresa index din registrul Y a deplasamentului conținut în registrul acumulator A.

Adresarea indexată cu pre/post decrementare/incrementare

Variantele de adresare indexată pre/post decrementare/incrementare (*pre/post decrement/increment indexed addressing*) **IDX** utilizează pentru adresa index unul dintre registrele X, Y sau SP al cărui conținut se modifică în cadrul execuției instrucțiunii corespunzătoare prin incrementare sau decrementare pentru accesul secvențelor de date. Într-o instrucțiune care utilizează adresarea indexată cu predecrementare sau preincrementare, se modifică corespunzător conținutul registrului utilizat pentru adresa index care, după modificare, conține adresa efectivă utilizată pentru accesul locației de memorie. Într-o instrucțiune care utilizează adresarea indexată cu postdecrementare sau postincrementare, modificarea conținutului registrului utilizat pentru adresa index se face după generarea adresei efective. Registrul utilizat pentru adresa index, modul de modificare pre/post decrementare/incrementare a conținutului registrului utilizat pentru adresa index și valoarea întregă de la 1 la 8 cu care se face decrementarea/incrementarea sunt indicate în al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii, conform tabelului 2.2.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** 4,-X (*Load Accumulator A*), cod mașină A6 2C

- $(X) - 4 \rightarrow X$; $((X)) \rightarrow A$;

- operandul sursă se obține prin adresare indexată cu predecrementare;

- conținutul registrului index X este decrementat cu 4;

- operandul sursă este octetul din locația de memorie cu adresa efectivă conținută în registrul index X după decrementare;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **STAB** 4,Y+ (*Store Accumulator B*), cod mașină 6B 73

- $(B) \rightarrow ((Y))$; $(Y) + 4 \rightarrow Y$;

- operandul sursă este conținut în registrul acumulator B și se obține prin adresare inerentă;

- destinația se obține prin adresare indexată cu postincrementare;

- destinația este locația de memorie cu adresa efectivă conținută de registrul index Y;
- conținutul registrului index Y este incrementat cu 4.

2.4.6. ADRESAREA INDEXATĂ-INDIRECTĂ

Tehnica de adresare indexată-indirectă (*indexed-indirect*) este utilizată într-o instrucțiune pentru accesul unui operand sursă sau destinație corespunzător unei locații de memorie a cărei adresă efectivă numită adresă indicator (*pointer*) se obține din memorie (două locații succesive) prin adresare indexată. Adresa index este dată de unul dintre registrele X, Y, SP sau PC ale UCP. În funcție de modul de obținere a deplasamentului, variantele de adresare indexată-indirectă sunt:

- adresare indexată-indirectă cu deplasament de 16 biți (*indexed-indirect 16-bit offset*) [**IDX2**];
- adresare indexată-indirectă cu deplasament dat de registrul acumulator D (*indexed-indirect accumulator D offset*) [**D,IDX**].

Adresarea indexată-indirectă cu deplasament de 16 biți

Adresarea indexată-indirectă cu deplasament de 16 biți (*indexed-indirect 16-bit offset*) [**IDX2**] utilizează pentru adresa index unul dintre registrele X, Y, SP sau PC indicat în al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii, conform tabelului 2.2. Deplasamentul de 16 biți este dat prin doi octeți suplimentari în codul mașină al instrucțiunii și poate fi considerat cu semn sau fără semn deoarece este dat prin același număr de biți ca și adresa efectivă.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** [10,X] (*Load Accumulator A*), cod mașină A6 E3 00 0A

- $((X) + 10) \rightarrow A$;
- operandul sursă obținut prin adresare indexată-indirectă cu deplasament de 16 biți este octetul din locația de memorie de la adresa indicator conținută în memorie la adresa calculată prin adunarea la adresa index din registrul X a deplasamentului cu valoarea 10;
- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **STAB** [256,Y] (*Store Accumulator B*), cod mașină 6B EB 01 00

- $(B) \rightarrow ((Y) + 256)$;
- operandul sursă este conținut în registrul acumulator B și se obține prin adresare inerentă;
- destinația obținută prin adresare indexată-indirectă cu deplasament de 16 biți este locația de memorie cu adresa indicator conținută în memorie la adresa calculată prin adunarea la adresa index din registrul Y a deplasamentului cu valoarea 256.

Adresarea indexată-indirectă cu deplasament dat de registrul acumulator D

Adresarea indexată-indirectă cu deplasament dat de registrul acumulator D (*indexed-indirect accumulator D offset*) [**D,IDX**] utilizează pentru adresa index unul dintre registrele X, Y, SP sau PC indicat în al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii, conform tabelului 2.2. Deplasamentul este dat de registrul acumulator D.

Exemple:

Instrucțiunea **LDAA** [D,X] (*Load Accumulator A*), cod mașină A6 E7

- $((X) + (D)) \rightarrow A$;

- operandul sursă obținut prin adresare indexată-indirectă cu deplasament dat de registrul acumulator D este octetul din locația de memorie de la adresa indicator conținută în memorie la adresa calculată prin adunarea la adresa index din registrul X a deplasamentului conținut în registrul acumulator D;

- registrul acumulator A este destinația prin adresare inerentă.

Instrucțiunea **STAB** [D,Y] (*Store Accumulator B*), cod mașină 6B EF

- $(B) \rightarrow ((Y) + (D))$;

- operandul sursă este conținut în registrul acumulator B și se obține prin adresare inerentă;

- destinația obținută prin adresare indexată-indirectă cu deplasament dat de registrul acumulator D este locația de memorie cu adresa indicator conținută în memorie la adresa calculată prin adunarea la adresa index din registrul Y a deplasamentului conținut în registrul acumulator D.

Instrucțiunea **JMP** [D,PC] (*Jump*), cod mașină 05 FF

- $((PC) + 2 + (D)) \rightarrow PC$;

- operandul sursă obținut prin adresare indexată-indirectă cu deplasament dat de registrul acumulator D este cuvântul de 16 biți din memorie de la adresa indicator conținută în memorie la adresa calculată prin adunarea la adresa index din registrul PC a deplasamentului conținut în registrul acumulator D;

- registrul numărător de adrese PC este destinația prin adresare inerentă.

2.5. TRANSFERUL CONTROLULUI

Execuția în ordine succesivă (normală) a instrucțiunilor se realizează pe baza extragerilor codurilor acestora prin adresarea memoriei cu registrul numărator de adrese PC și incrementarea succesivă a conținutului acestuia. Transferul controlului (*change in execution flow*) constă în comutarea execuției normale a instrucțiunilor dintr-un spațiu de adresare în altul al memoriei prin încărcarea registrului PC cu adresa de transfer.

Transferul controlului se realizează prin:

- salturi;
- apeluri de subrutine;
- reveniri din subrutine;
- întreruperi;
- inițializări.

Transferul controlului printr-un salt, apel de subrutină sau revenire din subrutină se produce ca urmare a execuției unei instrucțiuni corespunzătoare din programul în curs de execuție și reprezintă un eveniment care face parte din contextul acestuia.

Transferul controlului printr-o întrerupere sau inițializare se numește excepție și se produce, în general, ca urmare a unui eveniment extern contextului programului în curs de execuție.

2.5.1. SALTURI

Un salt se poate obține prin execuția unei instrucțiuni corespunzătoare care realizează încărcarea registrului PC cu adresa de salt. Transferul controlului într-o instrucțiune de salt poate fi în variantele absolut sau relativ și necondiționat sau condiționat.

Instrucțiunea de salt *JMP* (*Jump Instruction*)

Execuția instrucțiunii de salt absolut necondiționat ***JMP*** constă în încărcarea registrului PC cu adresa de salt care coincide cu adresa efectivă obținută prin una dintre tehnicile de adresare directă extinsă, indexată sau indexată-indirectă.

Instrucțiuni de salt relativ scurt (*Short Branch Instructions*)

Saltul relativ se realizează prin adunarea la conținutul registrului numărator de adrese PC a unui deplasament reprezentat printr-un octet cu valori în cod complementul lui doi. Deplasamentul este dat prin al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii de salt relativ scurt, conform tehnicii de adresare relativă. Saltul se realizează în intervalul de adrese deplasate cu $-128 \div 127$ locații față de adresa care urmează după cea corespunzătoare deplasamentului.

Instrucțiunile de salt relativ scurt în variantă condiționată utilizează pentru condițiile de salt biții de stare din registrul de condiții CCR, conform tabelului 2.3. Dacă instrucțiunea de salt este precedată de o instrucțiune de scădere sau comparare a doi operanzi **R** și **M**, condițiile de salt reprezintă relații de tipul $>$, \geq , $<$, \leq între cei doi operanzi considerați fără semn sau cu semn, conform tabelului 2.3.

Tabelul 2.3

Mnemonic	Function	Equation or Operation	
Unary Branches			
BRA	Branch always	$1 = 1$	
BRN	Branch never	$1 = 0$	
Simple Branches			
BCC	Branch if carry clear	$C = 0$	
BCS	Branch if carry set	$C = 1$	
BEQ	Branch if equal	$Z = 1$	
BMI	Branch if minus	$N = 1$	
BNE	Branch if not equal	$Z = 0$	
BPL	Branch if plus	$N = 0$	
BVC	Branch if overflow clear	$V = 0$	
BVS	Branch if overflow set	$V = 1$	
Unsigned Branches			
		Relation	
BHI	Branch if higher	$R > M$	$C + Z = 0$
BHS	Branch if higher or same	$R \geq M$	$C = 0$
BLO	Branch if lower	$R < M$	$C = 1$
BLS	Branch if lower or same	$R \leq M$	$C + Z = 1$
Signed Branches			
BGE	Branch if greater than or equal	$R \geq M$	$N \oplus V = 0$
BGT	Branch if greater than	$R > M$	$Z + (N \oplus V) = 0$
BLE	Branch if less than or equal	$R \leq M$	$Z + (N \oplus V) = 1$
BLT	Branch if less than	$R < M$	$N \oplus V = 1$

Instrucțiuni de salt relativ lung (*Long Branch Instructions*)

Saltul relativ se realizează prin adunarea la conținutul registrului numărător de adrese PC a unui deplasament reprezentat printr-un cuvânt de 16 biți cu valori în cod complementul lui doi. Deplasamentul este dat prin doi octeți din codul mașină al

instrucțiunii de salt relativ lung, conform tehnicii de adresare relativă. Saltul se realizează în intervalul de adrese deplasate cu $-32768 \div 32767$ locații față de adresa care urmează după cea corespunzătoare deplasamentului. Rezultă că saltul se poate face la orice locație corespunzătoare unei memorii de 64 Kocteți.

Instrucțiunile de salt relativ lung utilizează aceleași condiții de salt ca și instrucțiunile de salt relativ scurt, conform tabelului 2.4.

Tabelul 2.4

Mnemonic	Function	Equation or Operation
Unary Branches		
LBRA	Long branch always	$1 = 1$
LBRN	Long branch never	$1 = 0$
Simple Branches		
LBCC	Long branch if carry clear	$C = 0$
LBCS	Long branch if carry set	$C = 1$
LBEQ	Long branch if equal	$Z = 1$
LBMI	Long branch if minus	$N = 1$
LBNE	Long branch if not equal	$Z = 0$
LBPL	Long branch if plus	$N = 0$
LBVC	Long branch if overflow clear	$V = 0$
LBVS	Long branch if overflow set	$V = 1$
Unsigned Branches		
LBHI	Long branch if higher	$C + Z = 0$
LBHS	Long branch if higher or same	$C = 0$
LBLO	Long branch if lower	$Z = 1$
LBLS	Long branch if lower or same	$C + Z = 1$
Signed Branches		
LBGE	Long branch if greater than or equal	$N \oplus V = 0$
LBGT	Long branch if greater than	$Z + (N \oplus V) = 0$
LBLE	Long branch if less than or equal	$Z + (N \oplus V) = 1$
LBLT	Long branch if less than	$N \oplus V = 1$

Instrucțiuni de salt condiționat de biți din memorie (*Bit Condition Branch Instructions*)

Aceste instrucțiuni, tabelul 2.5, sunt de salt relativ scurt în care condițiile de salt sunt date de nivelurile logice ale unor biți dintr-o locație de memorie obținută prin una dintre tehnicile de adresare directă scurtă, directă extinsă sau indexată. Codul

mașină al unei instrucțiuni de salt condiționat de biți din memorie conține un octet mască mm care selectează prin niveluri logice 1 biții octetului din memorie care sunt testați pentru condiția de salt. Condiția de salt se realizează dacă toți biții selectați sunt la nivel logic 0, instrucțiunea **BRCLR** sau la nivel logic 1, instrucțiunea **BRSET**. De asemenea, codul mașină al unei instrucțiuni de salt condiționat de biți din memorie conține deplasamentul în poziția ultimului octet.

Tabelul 2.5

Mnemonic	Function	Equation or Operation
BRCLR	Branch if selected bits clear	$(M) \bullet (mm) = 0$
BRSET	Branch if selected bits set	$(\bar{M}) \bullet (mm) = 0$

Instrucțiuni de salt pentru bucle (*Loop Primitive Branch Instructions*)

Aceste instrucțiuni, tabelul 2.6, sunt de salt relativ scurt (deplasament pe 9 biți în cod complementul lui doi) în care condiția de salt este dată de conținutul zero sau diferit de zero al unui registru al unității centrale de prelucrare A, B, D, X, Y sau SP. Conținutul registrului testat pentru condiția de salt poate fi modificat înainte de testare prin decrementare sau incrementare cu o unitate ceea ce permite contorizarea execuțiilor unei bucle (unui grup de instrucțiuni). Al doilea octet din codul mașină al unei instrucțiuni de salt pentru bucle conține biți pentru selecția registrului testat și bitul de semn al deplasamentului. Ceilalți opt biți ai deplasamentului sunt dați în al treilea octet din codul mașină al instrucțiunii.

Tabelul 2.6

Mnemonic	Function	Equation or Operation
DBEQ	Decrement counter and branch if = 0 (counter = A, B, D, X, Y, or SP)	$(\text{counter}) - 1 \Rightarrow \text{counter}$ If (counter) = 0, then branch; else continue to next instruction
DBNE	Decrement counter and branch if \neq 0 (counter = A, B, D, X, Y, or SP)	$(\text{counter}) - 1 \Rightarrow \text{counter}$ If (counter) not = 0, then branch; else continue to next instruction
IBEQ	Increment counter and branch if = 0 (counter = A, B, D, X, Y, or SP)	$(\text{counter}) + 1 \Rightarrow \text{counter}$ If (counter) = 0, then branch; else continue to next instruction
IBNE	Increment counter and branch if \neq 0 (counter = A, B, D, X, Y, or SP)	$(\text{counter}) + 1 \Rightarrow \text{counter}$ If (counter) not = 0, then branch; else continue to next instruction
TBEQ	Test counter and branch if = 0 (counter = A, B, D, X, Y, or SP)	If (counter) = 0, then branch; else continue to next instruction
TBNE	Test counter and branch if \neq 0 (counter = A, B, D, X, Y, or SP)	If (counter) not = 0, then branch; else continue to next instruction

2.5.2. APELURI DE SUBRUTINE

Apelul unei subrutine necesită salvarea adresei de revenire din registrul numărator de adrese PC în memoria stivă și apoi încărcarea registrului PC cu adresa de început a subrutinei.

Instrucțiunea de apel de subrutină *BSR* (*Branch to Subroutine*)

Instrucțiunea de apel de subrutină *BSR*, tabelul 2.7, realizează transferul relativ al controlului prin adunarea la conținutul registrului numărator de adrese PC a unui deplasament reprezentat printr-un octet cu valori în cod complementul lui doi. Deplasamentul este dat prin al doilea octet din codul mașină al instrucțiunii de apel de subrutină, conform tehnicii de adresare relativă. Adresa de început a subrutinei este plasată în intervalul de adrese deplasate cu $-128 \div 127$ locații față de adresa care urmează după cea corespunzătoare deplasamentului.

Tabelul 2.7

Mnemonic	Function	Operation
BSR	Branch to subroutine	$SP - 2 \Rightarrow SP$ $RTN_H : RTN_L \Rightarrow M_{(SP)} : M_{(SP+1)}$ Subroutine address $\Rightarrow PC$
CALL	Call subroutine in Expanded Memory	$SP - 2 \Rightarrow SP$ $RTN_H : RTN_L \Rightarrow M_{(SP)} : M_{(SP+1)}$ $SP - 1 \Rightarrow SP$ $(PPAGE) \Rightarrow M_{(SP)}$ Page $\Rightarrow PPAGE$ Subroutine address $\Rightarrow PC$
JMP	Jump	Address $\Rightarrow PC$
JSR	Jump to subroutine	$SP - 2 \Rightarrow SP$ $RTN_H : RTN_L \Rightarrow M_{(SP)} : M_{(SP+1)}$ Subroutine address $\Rightarrow PC$
RTC	Return from call	$M_{(SP)} \Rightarrow PPAGE$ $SP + 1 \Rightarrow SP$ $M_{(SP)} : M_{(SP+1)} \Rightarrow PC_H : PC_L$ $SP + 2 \Rightarrow SP$
RTS	Return from subroutine	$M_{(SP)} : M_{(SP+1)} \Rightarrow PC_H : PC_L$ $SP + 2 \Rightarrow SP$

Instrucțiunea de apel de subrutină *JSR* (*Jump to Subroutine*)

Instrucțiunea de apel de subrutină *JSR*, tabelul 2.7, realizează transferul absolut al controlului prin încărcarea registrului PC cu adresa de început a subrutinei care coincide cu adresa efectivă obținută prin una dintre tehnicile de adresare directă scurtă, directă extinsă, indexată sau indexată-indirectă.

Instrucțiunea de apel de subrutină *CALL* (Call Subroutine in Expanded Memory)

Instrucțiunea *CALL*, tabelul 7, realizează apelul unei subrutine a cărei adresă de început este plasată în memoria de program extinsă adresabilă cu registrul PC și cu registrul de 8 biți *PPAGE* (*Program Page Index Register*). Rezultă că salvarea adresei de revenire și încărcarea adresei de început a subrutinei se referă la registrul PC precum și la registrul *PPAGE*. Apelul subrutinei de tipul transfer absolut al controlului se realizează prin încărcarea registrului PC cu adresa efectivă obținută prin una dintre tehnicile de adresare directă extinsă, indexată sau indexată-indirectă și încărcarea registrului *PPAGE* cu adresa paginii de memorie. În cazul utilizării tehnicilor de adresare directă extinsă și indexată, adresa paginii este conținută într-un octet din codul mașinii al instrucțiunii. În cazul utilizării tehnicii de adresare indexată-indirectă, adresa paginii este conținută în memorie după adresa efectivă care se încarcă în registrul PC.

2.5.3. REVENIRI DIN SUBROUTINE

Revenirea dintr-o subrutină necesită extragerea adresei de revenire din memoria stivă și încărcarea acesteia în registrul numărător de adrese PC.

Instrucțiunea de revenire din subrutină *RTS* (Return from Subroutine)

Instrucțiunea de revenire din subrutină *RTS*, tabelul 7, se utilizează pentru revenire dintr-o subrutină apelată cu o instrucțiune *BSR* sau *JSR*.

Instrucțiunea de revenire din subrutină în memoria extinsă *RTC* (Return from Call)

Instrucțiunea de revenire din subrutină în memoria extinsă *RTC*, tabelul 2.7, se utilizează pentru revenire dintr-o subrutină apelată cu o instrucțiune *CALL*.

2.5.4. EXCEPȚII

Excepțiile sunt evenimente externe contextului programului în curs de execuție care sunt precizate prin inițializări și cereri de întrerupere. Tratarea unei excepții se realizează prin transferul controlului. Astfel, fiecărei excepții îi corespunde un vector excepție de 16 biți care reprezintă adresa de început a subrutinei de tratare a excepției. Acești vectori sunt conținuți în memorie la adresele indicate în tabelul 2.8, unde *IVBR* (*Interrupt Vector Base Register*) este registrul bază vectori întrerupere al microcontrolerului. Rezultă că tratarea unei excepții se realizează prin apelul și execuția subrutinei a cărei adresă de început este dată de vectorul excepție corespunzător.

Tabelul 2.8

Adresele vectorilor excepție [h]	Excepție
FFFE	Inițializări sistem
FFFC	Inițializare monitor tact
FFFA	Inițializare temporizator <i>watchdog</i>
(IVBR) : F8	Înterupere prin instrucțiunea <i>TRAP</i>
(IVBR) : F6	Înterupere prin instrucțiunea <i>SWI</i>
(IVBR) : F4	Înterupere nemascabilă. Pinul /XIRQ
(IVBR) : F2	Înterupere mascabilă. Pinul /IRQ
(IVBR) : (F0 ÷ 12)	Înteruperi mascabile. Perifericele interne
(IVBR) : 10	Înterupere mascabilă spurious

Inițializări

Inițializările corespunzătoare unității centrale de prelucrare CPU12 sunt:

- inițializări sistem;
- inițializare monitor tact;
- inițializare execuție incorectă aplicație.

Inițializările sistem se generează la conectarea tensiunii de alimentare (*power-on reset*), prin pinul /RESET, la scăderea tensiunii de alimentare (*low voltage reset*) și la generarea unei adrese incorecte (*illegal address reset*).

Inițializarea monitor tact (*clock monitor reset*) se generează la scăderea frecvenței de tact sub o anumită valoare.

Inițializarea execuție incorectă aplicație (*Computer Operating Properly watchdog reset*) se generează de un circuit temporizator (*watchdog timer*) la anularea conținutului numărătorului. Programul aplicație trebuie să încarce periodic numărătorul pentru evitarea anulării conținutului acestuia, deci pentru evitarea inițializării. Rezultă că o astfel de inițializare se generează în cazul execuției incorecte a aplicației.

Înteruperi

Tratarea unei întreruperi începe după execuția completă a unei instrucțiuni dintr-un program și se realizează prin apelul și execuția subrutinei a cărei adresă de început este dată de vectorul întrerupere (excepție) corespunzător, tabelul 2.8. Subrutina de întrerupere se termină cu o instrucțiune de revenire din întrerupere **RTI** (*Return from Interrupt*) care determină reluarea execuției programului întrerupt cu instrucțiunea următoare celei după a cărei execuție a început tratarea întreruperii. Pentru reluarea corectă a execuției programului întrerupt este necesară salvarea contextului acestuia, înainte de execuția subrutinei de întrerupere și respectiv restaurarea contextului acestuia, înainte de reluarea execuției programului întrerupt. Pentru unitatea centrală de prelucrare CPU12, contextul programului este dat de conținuturile registrelor UCP, inclusiv a registrului numărător de adrese PC care conține adresa de revenire. Salvarea și restaurarea registrelor UCP se face în/din memoria stivă. Astfel, tratarea unei întreruperi începe cu generarea de către logica de

control întreruperi a microcontrolerului a adresei vectorului întrerupere. De la această adresă UCP extrage vectorul întrerupere și continuă cu operații de salvare a registrelor UCP în memoria stivă. Aceste operații se întrepătrund cu extrageri de cuvinte coduri instrucțiuni din subrutina de întrerupere pentru completarea memoriei de instrucțiuni. În tabelul 2.9 se prezintă conținutul memoriei stivă după salvarea registrelor UCP, unde (SP) este conținutul registrului indicator de stivă după salvarea registrelor UCP și RTN este adresa de revenire. Restaurarea registrelor UCP se realizează prin execuția instrucțiunii de revenire din întrerupere **RTI**.

Tabelul 2.9

Adresă memorie stivă	Registrele UCP
SP	CCR _H : CCR _L
SP + 2	Y
SP + 4	X
SP + 6	B : A
SP + 8	PC (RTN _H : RTN _L)

Întreruperile corespunzătoare unității centrale de prelucrare CPU12 sunt:

- întrerupere prin instrucțiunea *TRAP*;
- întrerupere prin instrucțiunea *SWI*;
- întrerupere nemascabilă prin pinul /XIRQ;
- întrerupere mascabilă prin pinul /IRQ;
- întreruperi mascabile de la perifericele interne.

2.6. CICLURI DE ACCES LA MEMORIE

Execuția unei instrucțiuni necesită cicluri de acces ale UCP la memorie pentru extragere coduri instrucțiuni și, în general, pentru citire și scriere date. Un ciclu de acces la memorie este notat cu o literă care simbolizează informația transferată între UCP și memorie. O literă mare este asociată pentru transferul unui cuvânt de 16 biți și o literă mică este asociată pentru transferul unui cuvânt de 8 biți.

În documentația de prezentare a instrucțiunilor unui microcontroler din familia HCS12X se indică, în coloana *access detail*, succesiunile de cicluri de acces la memorie corespunzătoare execuției instrucțiunilor. La viteza maximă de lucru care se poate obține, de exemplu, utilizând pentru date memoria internă RAM, durata unui ciclu de acces la memorie este egală cu durata unei perioade a semnalului cu frecvența ciclurilor f_{BUS} . Rezultă posibilitatea de a calcula durata de execuție a unei instrucțiuni. În cele ce urmează se prezintă unele tipuri de cicluri de acces la memorie.

P -ciclu de extragere coduri instrucțiuni (*program word fetch*)

Într-un ciclu de extragere coduri instrucțiuni UCP citește din memorie un cuvânt de 16 biți aliniat la o adresă pară (doi octeți de la adrese succesive, prima adresă fiind pară) care se introduce în etajul 1 al memoriei de instrucțiuni.

f -ciclu inactiv (*free cycle*)

Într-un ciclu inactiv UCP nu accesează memoria.

O -ciclu opțional de extragere coduri instrucțiuni (*optional program word fetch*)

Un ciclu opțional de extragere coduri instrucțiuni este un ciclu **P**, dacă instrucțiunea este plasată în memorie începând de la o adresă impară și are un număr impar de octeți în codul mașină și este un ciclu **f**, în toate celelalte cazuri.

Exemple

Execuția instrucțiunii *DEX* (*Decrement Index Register X*) care are codul mașină de un octet se realizează într-un ciclu opțional **O**. Dacă această instrucțiune este plasată în memorie începând de la o adresă impară, prin execuția acesteia se eliberează un etaj din memoria de instrucțiuni și ciclul opțional este un ciclu de extragere coduri instrucțiuni **P**. Dacă această instrucțiune este plasată în memorie începând de la o adresă pară, prin execuția acesteia nu se eliberează nici un etaj din memoria de instrucțiuni și ciclul opțional este un ciclu inactiv **f**.

Execuția instrucțiunii *LDAA #opr8i* (*Load Accumulator A*) care are codul mașină din doi octeți se realizează într-un ciclu de extragere coduri instrucțiuni **P**, deoarece se eliberează un singur etaj din memoria de instrucțiuni în ambele variante de plasare în memorie a instrucțiunii.

Instrucțiunile unui microcontroler din familia HCS12X conțin codul operației în primul octet din codul mașină (*page1 instruction opcodes*) sau în al doilea octet (*page2 instruction opcodes*). Toate instrucțiunile cu codul operației în al doilea octet au primul octet din codul mașină *18h* (*prebyte*). Din punctul de vedere al accesului

UCP la memorie, acest octet este considerat ca o instrucțiune specială cu un octet în codul mașină.

Exemple

Execuția instrucțiunii *TAB* (*Transfer from Accumulator A to Accumulator B*) care are codul mașină din doi octeți cu primul octet *18h* se realizează în două cicluri opționale **O**, deoarece, din punctul de vedere al accesului UCP la memorie, se consideră execuția a două instrucțiuni succesive de câte un octet în codul mașină. Dacă instrucțiunea *TAB* este plasată în memorie începând de la o adresă impară, primul ciclu opțional este un ciclu de extragere coduri instrucțiuni **P** și al doilea ciclu opțional este un ciclu inactiv **f**. Dacă instrucțiunea *TAB* este plasată în memorie începând de la o adresă pară, primul ciclu opțional este un este un ciclu inactiv **f** și al doilea ciclu opțional ciclu de extragere coduri instrucțiuni **P**.

r -ciclu de citire dată de 8 biți (*8-bit data read*)
R -ciclu de citire dată de 16 biți (*16-bit data read*)
w -ciclu de scriere dată de 8 biți (*8-bit data write*)
W -ciclu de scriere dată de 16 biți (*16-bit data write*)

Exemple

Execuția instrucțiunii *LDAA opr16a* (*Load Accumulator A*) care are codul mașină din trei octeți se realizează în trei cicluri: **rPO**.

Execuția instrucțiunii *LDD opr16a* (*Load Double Accumulator*) care are codul mașină din trei octeți se realizează în trei cicluri: **RPO**.

Execuția instrucțiunii *STAA opr16a* (*Store Accumulator A*) care are codul mașină din trei octeți se realizează în trei cicluri: **PwO**.

Execuția instrucțiunii *STD opr16a* (*Store Double Accumulator*) care are codul mașină din trei octeți se realizează în trei cicluri: **PWO**.

s -ciclu de scriere dată de 8 biți în stivă (*stack 8-bit data*)
S -ciclu de scriere dată de 16 biți în stivă(*stack 16-bit data*)
u -ciclu de citire dată de 8 biți din stivă(*unstack 8-bit data*)
U -ciclu de citire dată de 16 biți din stivă(*unstack 16-bit data*)

Exemple

Execuția instrucțiunii *PSHB* (*Push B onto Stack*) care are codul mașină dintr-un octet se realizează în două cicluri: **Os**.

Execuția instrucțiunii *PSHD* (*Push Double Accumulator onto Stack*) care are codul mașină dintr-un octet se realizează în două cicluri: **OS**.

Execuția instrucțiunii *PULB* (*Pull B from Stack*) care are codul mașină dintr-un octet se realizează în trei cicluri: **ufO**.

Execuția instrucțiunii *PULD* (*Pull Double Accumulator from Stack*) care are codul mașină dintr-un octet se realizează în trei cicluri: **UfO**.

2.7. MEMORIA

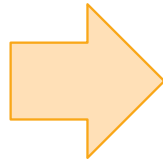
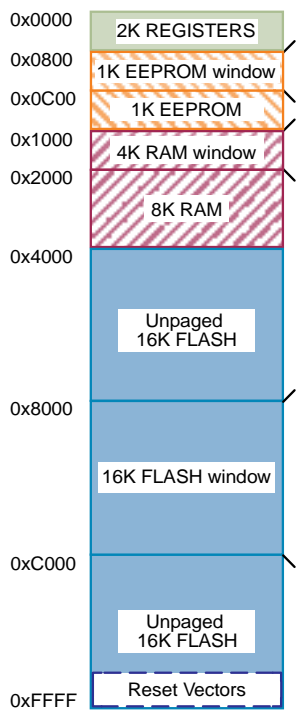
Unitatea centrală de prelucrare CPU12 utilizează tehnica paginării cu posibilitatea adresării unei memorii globale de 8 Mocteți corespunzătoare unei magistrale de adresare de 23 de biți. Pentru adresarea paginilor memoriei, microcontrolerul conține registre index de pagină. Conținuturile acestor registre se pot stabili prin programare pentru configurarea unei memorii locale de 64 Kocteți corespunzătoare unei magistrale de adresare de 16 de biți. Harta memoriilor locale și globale ale unui microcontroler din familia HCS12X este prezentată în figura 2.4. Această figură indică intervalele de adresare corespunzătoare memoriilor fereastră (*window*) care se selectează prin paginare și registrele index de pagină corespunzătoare.

Registrul index de pagină RAM, de 8 biți, **RPAGE** (*RAM Page Index Register*) selectează în intervalul de adresare $1000h\div 1FFFh$ de 4 Kocteți din memoria locală a uneia dintre cele 256 de pagini de câte 4 Kocteți din intervalul de adresare $0\div 0FFFFh$ corespunzător memoriei globale. Pagina 0 a memoriei RAM ($RPAGE=0$) include zona de memorie cu registrele microcontrolerului. Paginile 254 și 255 ale memoriei RAM ($RPAGE=FEh$ și $RPAGE=FFh$) coincid cu cele două pagini din intervalul de adresare $2000h\div 3FFFh$ ale memoriei locale (8K RAM). Prin inițializare registrul RPAGE se încarcă cu octetul FDh pentru selecția paginii 253 din memoria globală. Generarea adresei globale din adresa paginii RPAGE și adresa locală dată de UCP se realizează prin concatenare, conform figurii 2.5.

Registrul index de pagină EEPROM, de 8 biți, **EPAGE** (*EEPROM Page Index Register*) selectează în intervalul de adresare $0800h\div 0BFFh$ de 1 Koctet din memoria locală a uneia dintre cele 256 de pagini de câte 1 Koctet din intervalul de adresare $100000h\div 13FFFFh$ corespunzător memoriei globale. Pagina 255 a memoriei EEPROM ($EPAGE=FFh$) coincide cu pagina din intervalul de adresare $0C00h\div 0FFFFh$ a memoriei locale (1K EEPROM). Prin inițializare registrul EPAGE se încarcă cu octetul FEh pentru selecția paginii 254 din memoria globală. Generarea adresei globale din adresa paginii EPAGE și adresa locală dată de UCP se realizează prin concatenare, conform figurii 2.6.

Registrul index de pagină FLASH, de 8 biți, **PPAGE** (*Program Page Index Register*) selectează în intervalul de adresare $8000h\div BFFFh$ de 16 Kocteți din memoria locală a uneia dintre cele 256 de pagini de câte 16 Kocteți din intervalul de adresare $400000\div 7FFFFFFh$ corespunzător memoriei globale. Paginile 253 și 255 ale memoriei FLASH ($PPAGE=FDh$ și $PPAGE=FFh$) coincid cu cele două pagini din intervalele de adresare $4000h\div 7FFFh$ respectiv $C000h\div FFFFh$ ale memoriei locale (*unpaged* 16K FLASH). Prin inițializare registrul PPAGE se încarcă cu octetul FEh pentru selecția paginii 254 din memoria globală. Generarea adresei globale din adresa paginii PPAGE și adresa locală dată de UCP se realizează prin concatenare, conform figurii 2.7.

**CPU and BDM
Local Memory Map**

Global Memory Map

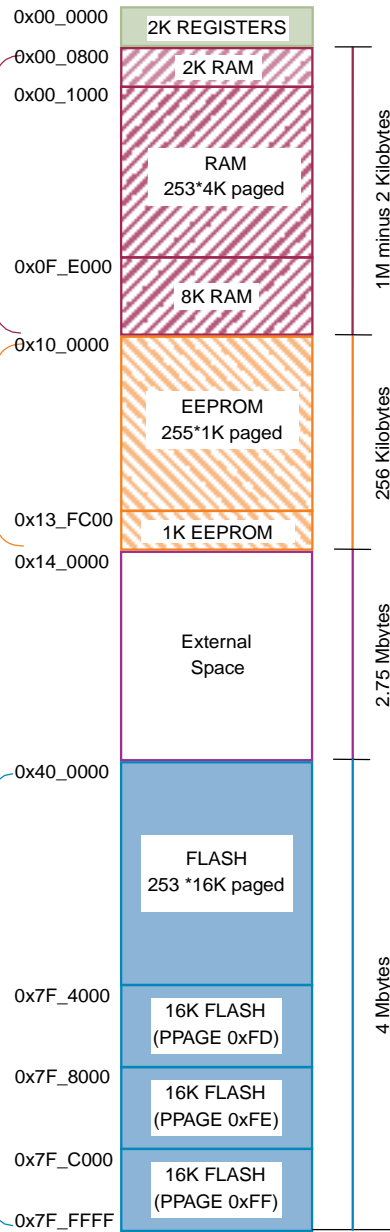

Fig. 2.4. Harta memoriilor locale și globale ale unui microcontroler HCS12X.

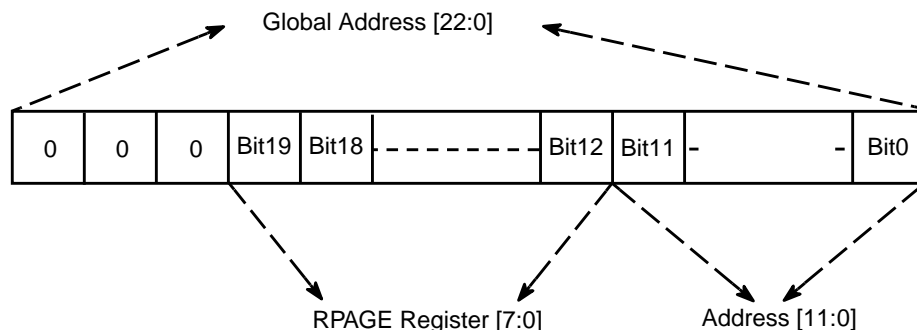

Fig. 2.5. Generarea adresei globale pentru memoria RAM.

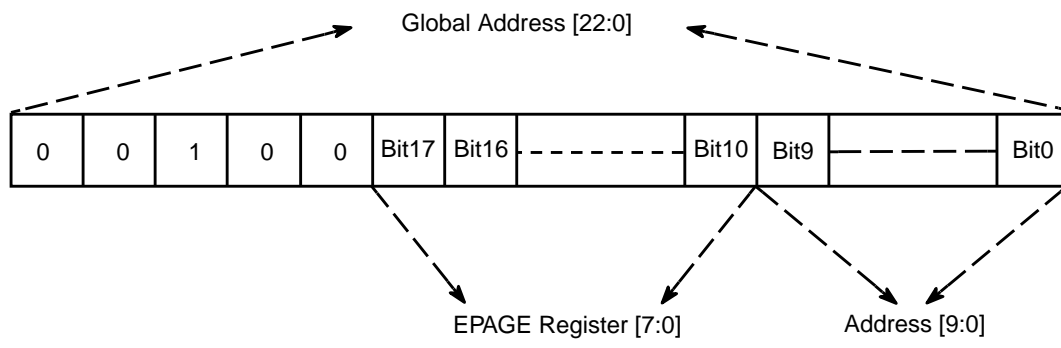

Fig. 2.6. Generarea adresei globale pentru memoria EEPROM.

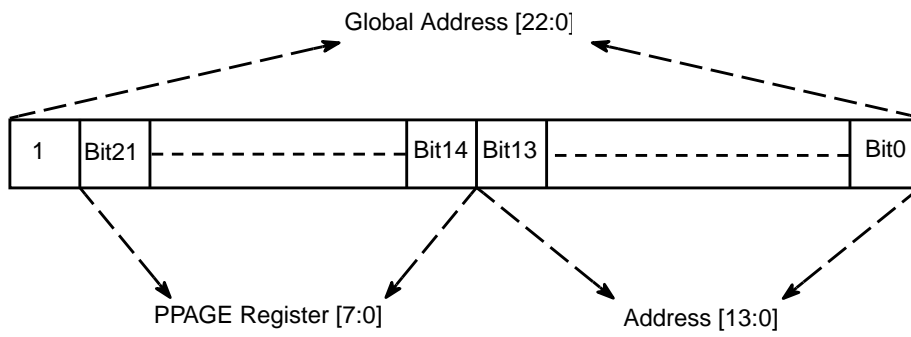
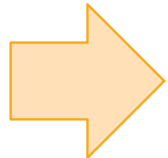
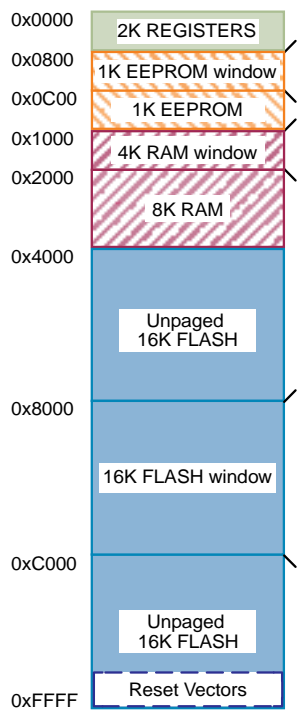

Fig. 2.7. Generarea adresei globale pentru memoria FLASH.

Memoria globală a microcontrolerului MC9S12XDP512, figura 2.8, cuprinde:

- memorie RAM, 32 Kocteți, în intervalul de adresare RAM_LOW=0F8000h ÷ 0FFFFFFh, 8 pagini de câte 4 Kocteți, RPAGE= F8h÷FFh;
- memorie EEPROM, 4 Kocteți, în intervalul de adresare EEPROM_LOW= 13F000h÷13FFFFh, 4 pagini de câte 1 Kocet, EPAGE=FC h÷FFh;
- memorie flash EEPROM, 512 Kocteți, în intervalul de adresare FLASH_LOW=780000h÷7FFFFFFh, 32 pagini de câte 16 Kocteți, PPAGE=E0h÷FFh.

**CPU and BDM
Local Memory Map**

Global Memory Map

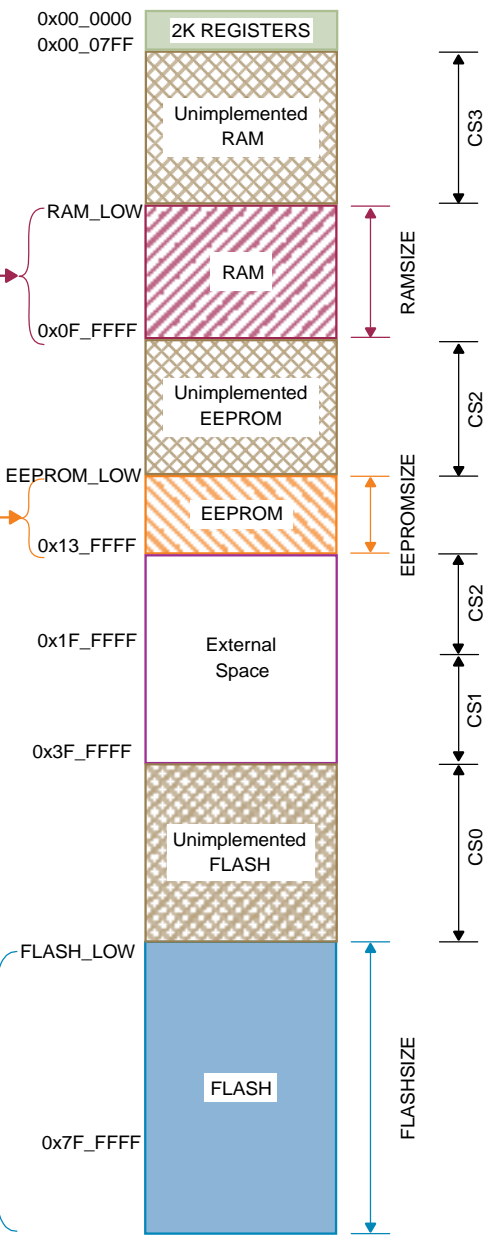

Fig. 2.8. Harta memoriilor locale și globale ale microcontrolerului MC9S12XDP512.

În general, pentru accesul la memorie, UCP generează adrese efective (locale) de 16 biți utilizate pentru accesul memoriei locale configurată cu registrele index de pagină RPAGE, EPAGE și PPAGE. Microcontrolerele HCS12X permit accesul la memoria globală prin tehnica de adresare numită globală care utilizează registrul index de pagină memorie globală, de 8 biți, **GPAGE** (*Global Page Index Register*). Această tehnică de adresare este utilizată în instrucțiuni specifice de transfer între registrele UCP și memorie. Aceste instrucțiuni au mnemonice începând cu litera G. Generarea adresei globale din adresa paginii GPAGE și adresa locală dată de UCP se realizează prin concatenare, conform figurii 2.9.

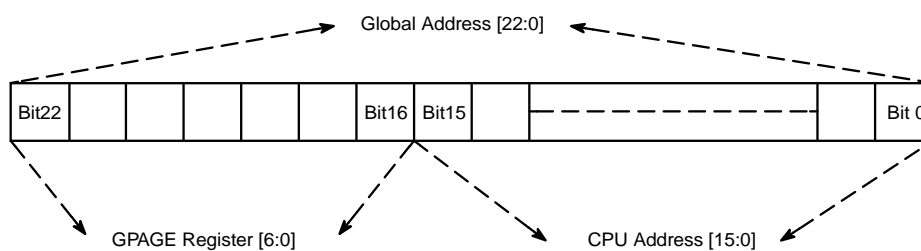

Fig. 2.9. Generarea adresei globale cu registrul GPAGE.

Aplicație

1. Să se calculeze intervalele de adresare globală corespunzătoare paginilor 253 din memoria RAM, EEPROM și FLASH. Să se indice conținuturile registrului GPAGE pentru accesul în aceste intervale cu instrucțiunile specifice care tehnica de adresare globală.

- RAM:	0FD000h ÷ 0FDFFFh;	GPAGE = 0Fh;
- EEPROM:	13F400h ÷ 13F7FFh;	GPAGE = 13h;
- RAM:	7F4000h ÷ 7F7FFFh;	GPAGE = 7Fh.